

Bijbelstudie Daniël.
Apocalyptische literatuur.
vergelijkbaar qua uniciteit en inhoud met Openbaring.

Introductie: het ondenkbare + Umwelt
historisch figuur
verdeling van het boek

Wie was hij: algemeen
wanneer geboren
waar
opvoeding
ballingschap

Wat was hij: relatie met God - omstandigheden voor/tijdens ballingschap
- opmerkelijke gebeurtenissen

Naar ons: wat leert God ons door zijn leven
zijn boodschap
zes karaktereigenschappen en zes conflicten

Introductie:

Het ondenkbare + Umwelt

God liet **het ondenkbare** gebeuren, Zijn volk ging in **ballingschap** – vgl. Ex. 19: 1 – 6.

Het 10 stammenrijk ging ongeveer in 740 voor Chr. in ballingschap.

In 606 (toen Daniël mee) en 597 voor Chr. verdwenen de twee stammen (ook Ezechiël) naar Babel (gesticht door **Nimrod** (= wij willen rebelleren) – Gen. 10).

Beloften leken stuk gelopen, de hoop de bodem ingeslagen.

Was alles nog onder de controle van God?

Was God nog te vertrouwen?

Had God nog gevoelens voor Zijn volk?

In de ballingschap in **Babel** was men terug bij af... geprofeteerd door o.m. Micha hfdst. 3: 12; 4: 10.
kijk vervolgens waarop dit uitloopt in hfdst. 5.....

↓ **kijk naar waarvoor Babel staat: hoogmoed van de mens...
beeld van wereldmacht...**

Oorsprong **Abram...** → Ur der Chaldeeën in **Babylon**.

Vgl. de plaats en rol van Babel met betrekking tot het einde der tijden voor zowel de Joden als de gemeente.

En juist dáár ontving Daniël geweldige vergezichten en dat met betrekking tot die tijd:

Één man, de jonge Jood Daniël, bevestigde dat

God nog altijd voor Zijn volk voelde,

te vertrouwen was,

er hoop was voor ieder persoonlijk en als volk en

dat Gods beloften vast en zeker.

Maar bovenal weerklinkt de echo, door de eeuwen geschiedenis en vanuit de toekomst die God hem openbaarde, van déze verkondiging:

God is Koning – zelfs in Babel! (in Jer. 25: 1 – 11 blijkt Nebukadnezar Gods knecht 'mijn dienaar', genoemd te worden – dit geeft de *werkelijke* verhoudingen weer! Straks regeert God door Daniël.)

historisch figuur

Was hij een historisch figuur die in Babel is geweest?

Moderne exegese ontkent beide – maar dan: Jezus neemt hem serieus... - zie Matth. 24: 15 (Marc. 13: 14) daarnaast komt veel van zijn profetie terug in de profetie in het boek openbaring **van** "de Verheerlijkte Christus" – zie Openb. 1: 1vv. en vergelijk verwijzingen in dit boek.

Ook een profeet als Ezechiël noemt hem tezamen met Noach en Job als een historisch figuur in Ezech. 14: 19 en 20, meer nog het is God zelf die daar spreekt! Weten wij het beter dan God en Jezus? Ook wordt Daniël opnieuw bij Ezechiël genoemd in hfdst. 28: 3 en dan zelfs in vergelijking met de vorst van Tyrus die in de perikoop daarop duidelijk de duivel is... Het laat iets uitzonderlijks zien t.a.v. Daniël.

Ezechiël heeft hem gekend dan wel van hem gehoord, in elk geval is Daniël' s roem bij de Joden bekend geweest tijdens de periode van de Ballingschap. Nog een punt van overeenkomst tussen Noach (zijn rechtvaardigheid redt zijn kinderen – ark heen wijzend naar Jezus), Job (doet voorpraak voor zijn vrienden) en Daniël: voorbede... Daniël rechtvaardig (voorziet de ark Jezus), verootmoedigt zich namens en voor het volk bij God...

De moderne exegese is niet meer, én niet minder, dan geïnspireerde leugen – wie is de vader van de leugen? Keil noemt dit een uiting van ongeloof in wonderen etc. Het gaat: geloof, geloof in niemand minder dan God, verpersoonlijkt in Christus. Alles te maken met gesloten wereldbeeld, visie op de geschiedenis – is God daarbij betrokken of, hebben we enkel te maken met 'oorzaak en gevolg'.

Voed je met het woord en lees apologetische boeken. Zoek altijd naar de vooronderstelling(en). (Goed boek: het Veritas Conflict van Shanunti Feldhan, uitg. Barnabas – ISBN 90-5829-280-0)

N.b. juist de archeologie van de laatste tijd heeft op meer dan één punt de betrouwbaarheid van de Bijbel en de onbetrouwbaarheid van de moderne theologie bevestigd.

Nog een paar aanraders: Evidence that demands a Verdict van Josh McDowell uitg. Campus Crusade for Christ International – ISBN #0-918956-46-3
en: More Evidence that demands a Verdict – zelfde uitg. geen ISBN nummer.

T.a.v. het Aramees: er zijn aanwijzingen te geloven dat dit de taal is geweest die Abram sprak (vgl. b.v. Deut. 26: 5). Archeologische vondsten tonen aan dat de Kanaänieten een taal spraken die bijna identiek was aan het Hebreeuws. Waarschijnlijk is men een tijd lang tweetalig geweest. (Ook Jezus kende Aramees.)

verdeling van het boek

Het boek is op twee manieren te verdelen.

A. Aan de hand van het karakter

Deel 1 (Dn.1-6) Historisch

Deel 2 (Dn.7-12) Profetisch

B. Aan de hand van de gebruikte taal

Deel 1 (Dn.1-2:3) (Hebreeuws) De man die het boek schreef

Deel 2 (Dn.2:4-7) (Aramees) boodschap aan de volken

Deel 3 (Dn.8-1 2) (Hebreeuws) boodschap aan Israël)

De eerste zes hoofdstukken zijn dus historisch (Nebukadnezar, Darius en Kores), de laatste zes profetisch.

Wie was hij:

Algemeen

Daniël = God is mijn rechter.

Daniël was een man van vlees en bloed,
met handen en voeten,

levend voor het grootste deel van zijn leven in Babel,
geïnspireerd door Gods Geest, de Geest der Waarheid,
profeterend over de grenzen van het Oude Testament.

Vervolgens is hij de schrijver van dit boek – gebruikt de eerste persoon, en al gebeurd dat in het tweede deel niet meer, toch is het boek één geheel.

Flavius Josephus noemt hem één van de grootste profeten. Binnen het Joodse geloof is zijn plaats nogal omstreden geweest m.n. bij de opkomst van het Christendom dit vooral vanwege zijn Messiaanse visie.

wanneer geboren

waar

opvoeding

ballingschap

Wanneer en waar geboren weten we niet exact. Directe informatie over de opvoeding ontbreekt ook. Wel zijn er de volgende aanwijzingen:

De naam komt ondermeer voor in Ezra 8: 2 en Neh. 10: 7 – een Leviet.

Hij behoorde tot de eerst weggevoerden (vgl. 2 Kon. 20: 16 – 19).

Daniël behoorde of tot de koninklijke familie van Juda of tot één van de edelen – zie Dan. 1: 3 e.v. en hij maakte heel de ballingschap mee, dit is 70 jaar, dus bereikte hij een hoge leeftijd.

Dr. Keil meent te kunnen vaststellen dat hij om en nabij 15 tot 18 jaar moet zijn geweest toen hij werd weggevoerd. Hij moet dan om en nabij de 90 zijn geweest toen hij stierf (vgl. met Johannes op Patmos).

Hij wordt Beltsazar genoemd = bescherm gij o Bel zijn leven – Bel een afgod.

De namen van de vrienden waren Hanaja = de Here is genadig,

Misaël = wie is wat God is,

Azarja = De Here is Bewaarder.

De plaats van Daniël was in tegenstelling b.v. tot Ezechiël niet te midden van het volk maar aan het hof van de vijand...

Wat was hij

relatie met God - omstandigheden voor/tijdens ballingschap
- opmerkelijke gebeurtenissen

Van zijn omstandigheden vóór de ballingschap weten we niet veel. Maar wat tijdens de ballingschap zichtbaar werd in en door deze jongeman moet er voor a. gelegd zijn en b. aanwezig zijn geweest. Kenmerken: kennis, verstand, wijsheid en... gezichten en dromen (Dan. 1: 17) – kortom Daniël bezat onderscheiden gaven. *Deze krijg je niet zo maar.* (Vgl. de gaven van de Geest zoals genoemd in 1 Cor. 12 – 14).

Hij was gelovig! Wat is gelovig: hij had een **persoonlijke relatie met God**.

Dat maakt christen-zijn uit! Niet kerkelijk, of een zaak dienend, nee, Jezus Christus persoonlijk hebben aangenomen is kenmerk van christen zijn en dan vanuit Hem leven...

Dwars tegen alles in God dienend – centraal:

- Lees Dan. 1: 8 en 9 toont iets van zijn opvoeding
- Studie van het woord, vgl. Dan. 9: 2 (verwijst naar Jer. 25, 29)
- Biddend en lovend – Dan. 6: 11 en **12 – smekend**.
- Vastend Dan. 9: 3
- Strijdend in de hemelse gewesten Dan. 10

*Gestreden met mens en dier! Brandende oven (Dan. 3). Leeuwenkuil (Dan. 6)... in Babel (temidden van de Chaldeeën – denk aan Abram' s oorsprong, de oorsprong van het Joodse volk... Babel in de bijbel is het zinnebeeld van occultisme. Zie vervolgens hfdst. 2 – astrologen.)

*Hij was een echte vriend: liet vrienden delen in zijn bevordering Dan. 2: 49.

*Na de dood van Nebukadnezar even een tijdje uit de gratie, maar weer opgeroepen tijdens Belsazar Dan. 5 dankzij de moeder van de koning. Resultaat zie Dan.5: 29 – hij was gouverneur tot onder Darius de Mediër en daarna onder Kores de Pers (zie hfdst. 6: 29).

*Gedurende de tweede helft van zijn leven vereerde God hem met profetieën – hfdst. 7 t/m 12. de laatste daarvan ontving hij in het derde jaar van Kores (Dan. 10: 1) ofwel in het tweede jaar nadat Kores (in 536 voor Chr.) de Joden had toegestaan terug te keren naar hun land en om de tempel in Jeruzalem te herbouwen (zie Ezra 1: 1v.v.).

*Hij is niet met Zerubabel en Jozua teruggekeerd maar waarschijnlijk na zijn laatste openbaringen in Babel gestorven.

Naar ons:

=====

Vooraf/tussendoor algemeen enkele opmerkelijke zaken:

- De terugkeer uit de ballingschap betekende het begin van de voorbereiding van de komst van de beloofde Messias (zie eerder aangehaalde Micha hfdst. 5) – de werkelijke tempel...
- Confrontatie van Nebukadnezar Belsazar en Kores met de **enige** God – vgl. Gen. 14: 19,22; 23: 6 en Ex. 15: 14 v.v., Num. 22 t/m 24 waar aangegeven wordt wat de plaats van Israël zal zijn t.a.v. de volken. Zo toont de terugkeer naar het huidige land de voltooiing van wat geprofeteerd is, o.m. door Daniël.
- Twintig van de honderdvijftig Psalmen zijn daar in de Ballingschap geschreven.
- Jesaja heeft het erover, Jeremia en Ezechiël ook en de Klaagliederen van Jeremia, Daniël, de kleine profeten voor een groot deel.
- In de tijd van de ballingschap is de Talmud geboren.
- Toen is ook de synagoge geboren; daar werd afgebakend tussen waarheid en leugen.
- Het heil en de wereld helemaal onder het beslag van Gods beloften te leggen begint daar in de Babylonische ballingschap geboren te worden.
- Heel de echt Joodse traditie met al zijn diepte en heilskracht, later werd dat het fundament van Christus heilswerk, het is hier in de ballingschap geboren, uit de druk tevoorschijn geperst.
- De drie V's van: Veroordeling (loutering), Verdieping en Vernieuwing.

=====

wat leert God ons door zijn leven

zie ook punt 'wat was hij'.
Dan. 12: 3

Wij zijn als gelovigen een minderheid geworden in een postchristelijke cultuur.
Wij ervaren dat als een ontwikkeling waar wij zelf mede schuldig aan staan.
Het is als Israël in ballingschap.
Omringd door een Babylonische cultuur. Hoe moeten wij daarin staan?
Dat leert Israël door de woorden van de profeet Jeremia. Hij waarschuwt tegen 'mooi-weer' profeten, die zeggen: het valt wel mee en het is zo weer over. Integendeel: hij geeft zijn gehoor 'levenslang': zeventig jaar! Tegelijk zal het een tijd zijn van grote loutering. Van verdieping en geestelijke vernieuwing.
Openbaringen 17, daar wordt gezegd dat de gemeente in de eindtijd ook leeft in een Babylonische tijd. Daar komt dat woord ook weer terug.
"Zet in zulke tijden de bril op van het woord van God."

1. Daniël onderzocht de Schriften

Jeremia 25:11, "**dan zal dat gehele land tot een oord van puinhopen, tot een woestijn worden. Deze volkeren nu zullen de koning van Babel dienstbaar zijn zeventig jaren, maar na verloop van zeventig jaren zal ik aan de koning van Babel en dit volk, luidt het woord van de HEER, hun ongerechtigheid bezoeken...**" Hij las ook Jeremia 29:10, "**Als voor Babel zeventig jaren voorbij zullen zijn, dan zal ik naar u omzien en mijn heilrijk woord aan u in vervulling doen gaan door u naar deze plaats terug te brengen.**" Daniël zei, "Halleluja, ons volk gaat spoedig terugkeren." Hij deed echter nog meer: Hij knielde en vol ontroering bad hij een gebed, dat het hart van God raakte.

2. Daniël opende zijn hart als voorbidder voor God

Daniël opende zijn hart voor God en stortte zijn hart uit in een nederig, vurig en vrijmoedig gebed. Hij deed daarin belijdenis van schuld. Deed oprechte voorbede en gaf uitdrukking aan zijn geloofsverwachting, dat God zijn woord zou houden. Zijn volk zou dus spoedig mogen terugkeren. In dit ontroerende gebed treffen we belijdenis van schuld aan en oprechte voorbede. Hij verenigde zichzelf met de zonde van zijn volk. Een kenmerk van een ware voorbidder is dat hij zich identificeert met de persoon of nood, waarvoor hij bid. Tenslotte zien we dat Daniël geloof had; hij vertrouwde op God's barmhartigheid; zie 9:18,19

Wij zingen; "staan op de beloften van mijn Heer en God." Maar Daniël knielde voor God in ootmoed, zich richtend op de profetische belofte van zeventig jaar.

3. Daniël ontving het openbaringswoord van God

De engel zei: "Bij het begin van uw smeekbede is er een woord uitgegaan." Dit kan niets anders betekenen dan dat God zelf een woord had gesproken. God is een sprekend God, dat geloven wij vandaag ook. Dat God kan spreken wijst er op dat Hij een persoon is, die zowel verstandelijk als vanuit zijn hart kan communiceren. Spreken is de hoogste vorm van communicatie, want het zijn klanken, die op een zeer ingewikkelde wijze zo zijn gegroepeerd en samengevoegd, dat zij voor zowel de spreker als de ontvanger een zinvolle betekenis hebben, van zeer simpel tot uiterst gecompliceerd. God's spreken is creatief en constructief, Hij communiceert in zijn spreken zijn hart. Is niet het eerste wat er over God in de Bijbel wordt gezegd en dat Hij sprak?

4. Daniël was zeer bemind door God

De engel zei tot Daniël: "Want gij zijt zeer bemind..." Ik denk dat Daniël bij dit woord van de engel zeer ontroerd werd. Wie zou niet ontroerd zijn en zich heel klein, maar ook zo intens gelukkig voelen als hij zou horen: "God houdt heel veel van jou."

We worden geconfronteerd met:

1. Daniëls wijsheid (Dn.6:1-4)
2. Daniëls gerechtigheid (Dn.6:5-10)
3. Daniëls geloof (Dn.6:11-24)
4. Daniëls gerechtigheid (Dn.6:5-10)
5. Daniëls geloof (Dn.6:11-24)

Vier schriftplaatsen maken melding van Daniël (buiten het boek Daniël):

1. Ez.28:3 Daniëls wijsheid
2. Ez. 14:14 Daniëls gerechtigheid
3. Hb. 11:33,34 Daniëls geloof
4. Mt.24:15 Daniëls inzicht

Mattheüs bevat vier tekstplaatsen over kleingeloof:

- 1 Mt.6:30 zorg; Daniël had geen zorgen om het verbod.
2. Mt.8:26 angst; Daniël was niet bevreesd voor de dood.
- 3 Mt.14:31 twijfel; Daniël twijfelde niet (verg. Dn.3:17,18).
4. Mt.16:8 onbegrip; Daniël kent de wegen van God.

Het geloof van Daniël schittert in zijn vastberadenheid.

6. Daniëls inzicht (Dn.6:25-29)

Zes karaktereigenschappen van Daniël en zes conflicten

1. Zelfbeheersing (Dn.1)

Daniël neemt zich als jongeman voor om zich niet te verontreinigen (Dn.1:8). Iedere keer als de vier vrienden de eetzaal van de koning binnenkomen, zweven de geuren van uitgelezen voedsel hen tegemoet. Voor gelovigen in deze tijd geldt hetzelfde. De etalages liggen vol. De televisie en de reclame lonken en verleiden. Zelfbeheersing is nodig in het conflict tussen

wereldse genotzucht en geestelijke zelfonthouding.

2. Gebedsleven (Dn.2)

De verwarring in de wereld neemt toe. De koning heeft een droom gehad en dreigt om de geleerden te doden als zij de droom en de uitleg niet kunnen geven. Daniël reageert door contact op te nemen met zijn vrienden om een bidstond te houden (Dn.2:17). Het conflict gaat tussen heidense magie (die machteloos is ten aanzien van de vraag van de koning) en hemelse wijsheid (die gegeven wordt als wij bidden).

Wij leven in hetzelfde conflict. Het occultisme rukt op. De horoscopen worden gelezen. Maar wie heeft de antwoorden op de vragen van onze tijd? Hemelse wijsheid is nodig. Laten wij daarom biddend de bidstonden bezoeken.

3. Trouw en integriteit (Dn.3)

Daniël is een integer man (zie ook het voorgaande verslag). Hij is trouw aan God en trouw in zijn dienst aan de koning. Daniël en zijn drie vrienden laten die trouw zien in de leeuwenkuil en in de brandende oven. In beide gevallen is er een conflict tussen heidense afgodendienst (een gouden beeld; een koning tot wie je moet bidden) en geestelijke toewijding.

De afgod in onze tijd is het geld. Waar ligt onze schat? Aan wie zijn wij toegewijd?

4. Nederigheid (Dn.4)

Daniël toont in alles een nederigheid die ons mag verbazen wanneer wij zien op zijn hoge positie. Nebukadnezar is in zijn hoogmoed heel anders. In Daniël 4 zien wij het conflict tussen de arrogantie van de wereldse macht en Gods soevereiniteit.

Dit conflict is in volle hevigheid in onze tijd gaande. De wereldse machthebbers beslissen over leven en dood. Abortus, oorlog, euthanasie en recent het afslachten van dieren vanwege allerlei onnatuurlijke ziektes (een vorm van veepest?) lijken in de macht van mensen te zijn. Ons past een nederige houding en een belijdenis dat ons leven in Gods hand is.

5. Visie, inzicht (Dn.5)

Daniël heeft inzicht. Hij is de enige die het schrift op de wand kan lezen en kan uitleggen. Het conflict in Daniël 5 gaat tussen de wereldse houding tegenover heilige dingen en het geestelijk ontzag voor (de voorwerpen van) Gods huis. Voor het oog van de wereld is God verdwenen en kun je met Hem spotten door Zijn heilige voorwerpen te misbruiken voor je eigen feesten (denk aan kerstmis). Het oog van het geloof ziet het huis van God met alles wat daarbij hoort.

6. Moed (Dn.6)

Het laatste conflict betreft het complot van de wereld tegenover de voorzienigheid van God. Er is moed nodig om een leeuwenkuil in te gaan, nadat je in een slangenkuil bent geweest. God gaat boven al die complotten van de wereld uit. Durven wij pal te staan als Daniël?

=====
In het boek Daniël komt het individuele karakter van de antigoddelijke macht sterk naar voren. Het is een vorst die zich zal keren tegen de Allerhoogste en de heiligen zal vervolgen en doden (7:25; 8:24). Hij zal een 'gruwel die verwoesting brengt' oprichten op de heilige plaats (8:13; 9:27; 11:31; 12:11). Hij verheerlijkt zichzelf boven elke god (11:36) maar wordt na een 'tijd, tijden en een halve tijd' gedood (7:25v; 11:45).

Deze vorst en zijn rijk zullen echter vernietigd worden door de Vorst der vorsten en wel zonder dat er mensenhanden aan te pas komen (Dan.7:26; 8:25). Hierna zal het koningschap over de wereld gegeven worden aan het volk van de heiligen van de Allerhoogste (7:27). Het vierde dier in het visioen van Daniël betreft dus het rijk van de anti-goddelijke vorst van de eindtijd.